

Plaatsingswijzers

volgens lovs-bao

Inhoudsopgave		pag.
1.	Verantwoording	3
1.1.	Algemeen	3
1.2.	Aandachtspunten	3
1.2.1.	De "ruimte" van de plaatsingswijzers	3
1.2.2.	De gewichtsverhouding tussen de leerdomeinen	4
1.2.3.	Andere leerlingkenmerken: samenhang leervorderingen en leerhouding	4
1.2.4.	Havo-kansklas	5
1.3.	Slotopmerking	5
2.	Plaatsingswijzers: de opzet	7
2.1.	Zeven plaatsingswijzers	7
2.2.	Zeven x vijf profielen	7
2.3.	Cito-niveau's	7
2.4.	De leervorderingen	7
3.	Plaatsingswijzers: de werkwijze	9
3.1.	Werkwijze basisonderwijs in stappen	9
3.2.	Werkwijze plaatsingscommissie voortgezet onderwijs	10
4.	Leerwegondersteunend onderwijs	11
5.	Remedial teaching	12
	Plaatsingswijzer A: gymnasium	13
	Plaatsingswijzer B: vwo+	14
	Plaatsingswijzer C: havo/vwo	15
	Plaatsingswijzer D: theoretische leerweg/havo	16
	Plaatsingswijzer E: theoretische leerweg	17
	Plaatsingswijzer F: kaderberoepsgerichte/theoretische leerweg	18
	Plaatsingswijzer G: basis- en kaderberoepsgerichte leerweg	19
	Formulier "Extra inlichtingen bij twijfel"	20

1. Verantwoording

1.1 Algemeen

De Onderwijsraad geeft in zijn advies "Betere overgangen in het onderwijs" (Onderwijsraad 2005) aan dat de problematiek rond de overgangen in het onderwijs eigenlijk van niemand is. Hij wijst erop dat er ten aanzien van dit vraagstuk meer duidelijkheid moet komen over de verantwoordelijkheden van de participanten, ofwel de onderwijsinstellingen. Deze duidelijkheid zou bijdragen aan verbetering van het rendement van het onderwijs: minder vroegtijdige schoolverlaters en een hoger opleidingsniveau in het algemeen. De knelpunten die de Onderwijsraad rondom de overgangen signaleert, hebben niet uitsluitend betrekking op de doorstroom van leerlingen van voortgezet onderwijs naar middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs, maar ook op de overgangen van groep 2 naar groep 3 van het basisonderwijs en van primair naar voortgezet onderwijs. De Onderwijsraad beveelt ten aanzien van laatstgenoemde overgang aan dat scholen leerlingenvolgsystemen gebruiken en meer aandacht besteden aan het onderling uitwisselen van gegevens over de leerlingen. Een heldere doorgaande lijn van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs kan niet worden gemist.

Wij zijn van mening dat de plaatsingswijzers voor een belangrijk deel aan deze aanbevelingen van de Onderwijsraad tegemoet komen. De plaatsingswijzers zijn gebaseerd op het leerlingvolgsysteem van de basisschool. Hierdoor kunnen de afleverende en de opnemende school met elkaar overleggen over leerlingkenmerken die er werkelijk toe doen. Het betreft vanzelfsprekend uitsluitend de overgang van primair naar voortgezet onderwijs. Het is, om aan het eind van groep 8 een leerling verantwoord te plaatsen, belangrijk dat niet alleen de basisschool maar ook de school voor voortgezet onderwijs nagaat welke brugklas het beste bij de leerling van groep 8 past. De plaatsingswijzers bieden het basisonderwijs de mogelijkheid om het advies te onderbouwen, en vormen voor het voortgezet onderwijs een kader om te beoordelen of een leerling met dat advies, gezien de uitgangspunten van de school en de niveau-indeling van het brugjaar, op de goede plek komt.

Vooraf leerlingen die op basisschool wisselende prestaties of een disharmonisch prestatieprofiel hebben laten zien, komen in aanmerking voor een nadere beschouwing: de basisschool gaat na hoe de instabiliteit van de vorderingen of het opvallende prestatieprofiel van een leerling valt te verklaren, en de school voor voortgezet onderwijs vraagt zich vervolgens af hoe het team, gezien de verklarende informatie, straks aan de onderwijsbehoeften van de betreffende leerling tegemoet kan komen. De basisschool en de school voor voortgezet onderwijs maken op die manier hun gezamenlijke verantwoordelijkheid rond de overgang van leerlingen van de ene school naar de andere zichtbaar. En het komt, als laatste maar niet het minste, voor de ouders de duidelijkheid ten goede. Zij zijn daardoor beter in staat om mee te denken over de vraag wat het beste is voor hun zoon of dochter en om een zo verantwoord mogelijke keuze te maken.

1.2. Aandachtspunten

De structuur van de plaatsingswijzers is hierboven op een algemeen niveau verantwoord: aangegeven is dat de plaatsingswijzers zowel het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs als de ouders zicht geven op het prestatiebeloop van een kind in de laatste jaren van de basisschool. Dat zicht is nodig om goed te kunnen beoordelen welk leerniveau (kader, theoretisch, havo of vwo) na de basisschool voor een leerling het meest geschikt is. Hieronder volgt de verantwoording van de plaatsingswijzers ten aanzien van een viertal aandachtspunten. Het betreft de "ruimte" van de plaatsingswijzers, de gewichtsverhouding tussen de leerdomeinen, de samenhang tussen de leervorderingen en de leerhouding, en de havo-kansklas.

1.2.1. *De "ruimte" van de plaatsingswijzers*

Er is de laatste jaren naar aanleiding van de Cito-eindtoets zowel in kranten als op de tv uitvoerig stilgestaan bij de betekenis en de noodzaak van selectie van leerlingen bij de overgang van primair naar voortgezet onderwijs. Verschillende wetenschappers dringen erop

aan deze selectie uit te stellen tot de leerlingen tenminste veertien jaar zijn, met als belangrijk argument dat dan pas hun mogelijkheden op het vlak van het logisch denken goed kunnen worden beoordeeld. Een scherpe, oftewel definitieve selectie aan het eind van groep 8 wordt door hen om die reden afgeraden. Het instrument "plaatsingswijzers" sluit aan bij deze opvatting. Het is een middel waarmee leerlingen gedurende tenminste twee jaar passend in het voortgezet onderwijs kunnen worden geplaatst. Tegen het eind van klas 2 gaat de voorschou na welk niveau van voortgezet onderwijs voor de leerling definitief het beste is. Dat valt bij de meeste leerlingen voldoende te bepalen aan de hand van de leervorderingen en de leerhouding die zij in de klassen 1 en 2 hebben laten zien. Bij een beperkt aantal zal aanvullende informatie, bijvoorbeeld een psychologisch onderzoek, nodig zijn.

De plaatsingswijzers hebben dus ten aanzien van het niveau waarbinnen de leerling zal worden geplaatst een tamelijk ruime jas. Het is in dit verband goed om kort stil te staan bij een recente aanbeveling van de Onderwijsraad. De Raad dringt er in het kader van de investeringsagenda voor Nederland als kennissnatie in 2016 (Onderwijsraad, juni 2006) op aan dat de overheid leerlingen moet stimuleren onderwijs te volgen op het hoogste niveau. De Onderwijsraad is van mening dat nu de nadruk te veel ligt op het zo efficiënt mogelijk laten verlopen van leertrou routes zonder studievertraging. De Raad ziet liever dat, als daar voldoende reden voor, is een leerling meer tijd neemt en dat zitten blijven dus niet persé behoeft te worden vermeden. Deze opvatting laat zien dat het denken over de kwaliteit van met name het voortgezet onderwijs verschuift. Worden scholen door het dagblad Trouw nu nog jaarlijks gewaardeerd aan de hand van onder andere een criterium dat betrekking heeft op ongedoubleerd verloop, dit criterium zou in de nabije toekomst wel eens een minder zwaar accent kunnen krijgen. Het betekent dat er bij de overgang van leerlingen van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs niet te krampachtig behoeft te worden stilgestaan bij de vraag of een leerling een hoger leerniveau wel zonder oponthoud zal kunnen doorlopen.

1.2.2. De gewichtsverhouding tussen de leerdomeinen

Bij de plaatsingswijzers vormen de leervorderingen van een leerling het uitgangspunt bij het beantwoorden van de vraag welke onderwijsniveau straks het best bij hem of haar past. Er is daarnaast ook oog voor andere leerlingkenmerken, daarover meer bij het aandachtspunt "Andere leerlingkenmerken", punt 1.2.3. Vrijwel alle basisscholen leggen het vorderingenbehoel van hun leerlingen ten aanzien van technisch lezen, spellen, begrijpend lezen en rekenen-wiskunde systematisch vast. Een aantal scholen brengt door de leerjaren heen nog meer informatie over de resultaten van hun leerlingen in beeld. Vastgesteld wordt bijvoorbeeld hoe de leerlingen gaandeweg presteren met luisteren, hoe hun (lees-)woordenschat zich ontwikkelt of hoe het door de jaren heen is gesteld met hun kennis op het vlak van wereldoriëntatie. Het instrument "plaatsingswijzers" houdt alleen rekening met de prestaties van de leerlingen met technisch lezen, spellen, begrijpend lezen en rekenen-wiskunde die zijn behaald in de groepen 6, 7 en 8. Resultaten op andere leerstofgebieden kunnen aanvullend worden gebruikt en van betekenis zijn bij het verklaren van een prestatieprofiel van een leerling. Deze vier leergebieden of leerdomeinen hebben binnen de plaatsingswijzers niet hetzelfde gewicht; begrijpend lezen en rekenen-wiskunde wegen zwaarder. Vooral de prestaties ten aanzien van begrijpend lezen zijn belangrijk. Technisch lezen en spellen wegen minder zwaar omdat deze twee leerdomeinen vooral betrekking hebben op vaardigheden, zij het technisch lezen nog wat meer dan spellen. Ook bij rekenen-wiskunde spelen vaardigheden (basisautomatismen) een rol, maar tevens rekenkundig inzicht. Vandaar dat aan dit leerdomein meer gewicht is toegekend.

1.2.3. Andere leerlingkenmerken: samenhang tussen leervorderingen en leerhouding

Niet alleen de leervorderingen, maar ook kenmerken als motivatie en doorzettingsvermogen zijn van invloed op de kans van slagen van een leerling op school, in dit geval binnen het voortgezet onderwijs. Toch vormen binnen de plaatsingswijzers de leerresultaten het vertrekpunt. Vanzelfsprekend werpt het leergedrag dat een leerling in groep 8 laat zien zijn schaduw vooruit. Het is dus belangrijk om met dat soort informatie rekening te houden. Het is echter niet zo dat een leerling aan het eind van groep 8 al een min of meer vaste leerstijl ontwikkeld heeft. Uit onderzoeksresultaten naar de ontwikkeling en het effect van leerstijlen blijkt overtuigend dat, voorzover een leerling een min of meer definitieve leerstijl ontwikkelt, dat proces pas plaatsvindt in de periode dat hij voortgezet onderwijs volgt en niet eerder.

Een twaalfjarige leerling stelt zich wat betreft zijn stijl van leren en zijn leerhouding (en onderliggend zijn motivatie, inzet, zelfstandigheid, e.d.) nog erg docentafhankelijk op.

Uit onderzoeksresultaten blijkt eveneens dat, als leerlingen zich bewust zijn van wat en van hoe ze geleerd hebben, zij hogere leerprestaties laten zien dan als dat bewustzijn bij hen nog slechts vaag of in het geheel niet aanwezig is. Verschillende onderzoekers hebben recentelijk geconstateerd dat zogeheten metacognitieve zelfregulatie (ofwel het zich bewust zijn van wat er is geleerd, hoe dat leren tot stand is gekomen en hoe bij moeilijkheden het eigen leerproces in de gewenste richting kan worden bijgestuurd) bij leerlingen uit klas 4 havo en klas 4 vwo een betere voorspeller van leerprestaties is dan de intelligentie. Dit zijn op zich zeer interessante onderzoeksresultaten. Het is echter nog maar de vraag in hoeverre kinderen van ongeveer 12 jaar in staat zijn tot metacognitieve zelfevaluatie. Wellicht zijn zij daar nog te jong voor. En mochten zij in groep 8 of reeds daarvoor wel tot zekere hoogte in staat zijn om hun leergedrag te evalueren en eventueel bij te sturen, dan mag worden aangenomen dat de positieve effecten daarvan tot uitdrukking komen in de scores op de toetsen die deel uitmaken van het leerlingvolgsysteem, dus op de toetsresultaten waarvan wij bij de plaatsingswijzers gebruikmaken.

1.2.4. Havo-kansklas

Uit recent onderzoek is gebleken dat er, landelijk gezien, onder de populatie leerlingen die nu de theoretische leerweg volgt, leerlingen zijn met mogelijkheden op havo-niveau. Of deze onderzoeksresultaten voor de Onderwijsraad aanleiding zijn geweest de minister te adviseren de doorstroommogelijkheden van leerlingen van de theoretische leerweg naar havo te verbeteren, is niet duidelijk, want de betreffende onderzoeksresultaten werden gepubliceerd na het advies van de Onderwijsraad. Dat doet er ook niet toe; zeker is dat de Onderwijsraad de doorstroom van leerlingen van theoretische leerweg naar havo opnieuw onder de aandacht van het ministerie heeft gebracht. Als één van de mogelijkheden om de doorstroom van theoretische leerweg naar havo te verbeteren, is de havo-kansklas genoemd. Daarmee wordt een klas bedoeld vergelijkbaar met de huidige theoretische leerweg, maar met dit verschil dat bij het onderwijsaanbod aan deze klas nadrukkelijk rekening wordt gehouden met doorstroom naar havo, hetzij tussentijds, hetzij aan het eind van klas 4 (dus na het behalen van het tl-diploma).

Deze ontwikkelingen zijn voor Stad en Esch reden geweest om op de locatie Zuideinde een (brug-)klas theoretische leerweg op te zetten. Het is, kort geschetst, een klas voor leerlingen die op de basisschool over het geheel genomen prestaties laten zien die op gemiddeld niveau liggen en die, naar het zich laat aanzien, niet zozeer een praktische maar een meer theoretische belangstelling ontwikkelen. Of een leerling op de basisschool, met name in groep 8, wat meer is ingesteld op theorie leiden we af uit zijn belangstelling voor ten eerste de vakken die tot wereldoriëntatie worden gerekend en ten tweede uit zijn voorkeur voor het opnemen van informatie via lezen oftewel tekst (bij leerlingen met problemen met technisch lezen: via luisteren). We hebben voor de havo-kansklas ons oog dus gericht op de leerling die over het geheel genomen gemiddeld presteert en die a) op de vakken geschiedenis en aardrijkskunde bovengemiddelde prestaties laat zien en b) een meer dan gemiddelde belangstelling heeft voor leerstof van overwegend theoretische aard. Als blijkt dat deze leerling op school en thuis spontaan leest en/of erg belangstellend is als de leerkracht of de ouder vertelt of voorleest, zijn we nog meer overtuigd van het feit dat deze leerling in aanmerking komt voor de havo-kansklas.

1.3. Slotopmerking

De plaatsingswijzers dateren uit het jaar 2002 en zijn in de jaren daarna op grond van praktische ervaringen verbeterd. Ze zijn, zoals reeds is opgemerkt, bedoeld als hulpmiddel voor basisonderwijs, ouders en voortgezet onderwijs bij de beslissing welke brugklas het best bij een leerling past. De vorderingen die de leerlingen in de groepen 6, 7 en 8 op de toetsen die deel uitmaken van het leerlingvolgsysteem hebben behaald, vormen daarbij een belangrijke informatiebron. Andere relevante leerlingkenmerken zoals de werkhouding en de belangstelling zijn eveneens van waarde, vooral als met het oog op plaatsing de leervorderingen geen duidelijk beeld laten zien.

Er zijn scholen die, al dan niet in combinatie met de eindtoets basisonderwijs van Cito, in groep 8 de kinderen de NIO, de Drempeltest of nog een andere intelligentietest aanbieden. Ook die scholen raden wij aan om gebruik te maken van de plaatsingswijzers, desnoods door de toetsen m-8 te laten vervallen en uit te gaan van de scores die de leerlingen in de groepen 5, 6 en 7 op de LOVS-toetsen hebben laten zien.

Om misverstanden te voorkomen: de plaatsingswijzers zijn niet bedoeld om ouders en basisonderwijs te controleren en indien nodig te corrigeren. Er zijn leerlingen bij wie aan het einde van de basisschool niet volledig duidelijk is welk brugklasniveau voor hen het meest passend is. Het is met het oog op zorg op maat gewenst om ook de opnemende school bij de besluitvorming aangaande de plaatsing van deze doelgroep te betrekken. Dat gebeurt hier in tweede termijn: eerst vormen de ouders en de basisschool zich een mening, en daarna de plaatsingscommissie van de school voor voortgezet onderwijs.

2. Plaatsingswijzers: de opzet

2.1. Zeven plaatsingswijzers

We onderscheiden zeven plaatsingswijzers:

- plaatsingswijzer A voor gymnasium
- plaatsingswijzer B voor vwo+
- plaatsingswijzer C voor vwo/havo
- plaatsingswijzer D voor havo/theoretische leerweg
- plaatsingswijzer E voor de theoretische leerweg (de havo-kansklas)
- plaatsingswijzer F voor de kader/theoretische leerweg
- plaatsingswijzer G voor de leerweg basis/kader

Er is geen plaatsingswijzer voor de basisberoepsgerichte leerweg. Voor de leerlingen die voor deze leerweg in aanmerking wordt een lwoo-onderzoek aanbevolen.

2.2. Zeven x vijf profielen

Elke plaatsingswijzer bestaat uit 5 profielen:

- het streefprofiel - we zouden ook van het ideaalprofiel kunnen spreken.
- het basisprofiel - het profiel dat het prestatiepatroon weergeeft dat veel leerlingen laten zien die voor het betreffende brugklasniveau in aanmerking komen.
- het gematigd basisprofiel - een leerling met dit profiel komt in aanmerking voor het betreffende brugklasniveau (bijvoorbeeld havo/theoretische leerweg), maar het houdt niet over.
- het disharmonisch profiel - een leerling met dit profiel heeft problemen met 1 of 2 van de 4 leerdomeinen (technisch lezen, spellen, begrijpend lezen en rekenen-wiskunde) waarop de plaatsingsprofielen zijn gebaseerd.
- het bespreekprofiel - leerlingen met dit profiel worden besproken in de plaatsingscommissie.

Het gaat hier met name om leerlingen met een *bespreekprofiel*. Leerlingen met een disharmonisch profiel hebben in de brugklas wellicht behoefte aan extra hulp. Vandaar dat ook dit profiel van betekenis is bij de overstap van een leerling van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs.

2.3. Cito-niveau's

Bij het ontwikkelen van de plaatsingswijzers is om praktische redenen de niveau-indeling I-II-III-IV-V van het Cito gevolgd. Als er gebruik zou zijn gemaakt van vaardigheidsscores en betrouwbaarheidsintervallen, zou het model onnodig ingewikkeld zijn geworden. Om onoverzichtelijkheid te voorkomen, zijn de profielen niet zo opgezet dat ze elkaar volledig uitsluiten. Het profiel van een leerling moet steeds worden bekeken in het licht van de *basisregel* die bij de betreffende plaatsingswijzer hoort. Elke plaatsingswijzer is voorzien van een basisregel. Bij de bespreekprofielen is echter wel naar een duidelijke afgrenzing gestreefd. Het betreft immers leerlingen die in aanmerking komen voor bespreking in de plaatsingscommissie.

2.4. De leervorderingen

- We gaan ten aanzien van de leerdomeinen *spellen, begrijpend lezen en rekenen-wiskunde* per domein uit van de laatste 3 metingen: m-6, m-7 en m-8^(*).

- Veel scholen toetsen de *technische leesvaardigheid* van alle leerlingen t/m groep 5 en daarna uitsluitend nog bij leerlingen met leesproblemen. We gaan er hier vanuit dat de scholen medio groep 8 nog een keer bij alle leerlingen het technisch leesniveau in kaart brengen.
- De toets *wereldoriëntatie* is genormeerd aan het eind van groep 7 en van groep 8. We gaan hier uit van afname eind groep 7.

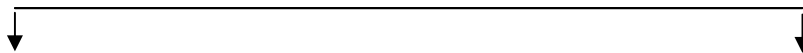
(*) Een leerling met een eenvoudiger leerprogramma, bijvoorbeeld met rekenen, heeft bij gebruik van de plaatsingswijzers niet te worden getoetst op hetzelfde niveau als zijn groepsgenoten. We gaan er hier vanuit dat deze leerling op het betreffende leerstofgebied in vergelijking met zijn groepsgenoten ten hoogste op niveau IV presteert.

3. Plaatsingswijzers: de werkwijze

3.1. Werkwijze basisonderwijs in stappen

- a. De leerkracht van groep 8 bepaalt aan de hand van zijn dagelijkse indrukken welk niveau van voortgezet onderwijs (vwo, havo, theoretische leerweg, kadergerichte leerweg, basisgerichte leerweg) voor een leerling het meest geschikt is.
- b. De leerkracht verifieert vervolgens zijn opvatting (naar voren gekomen bij a) aan de hand van de toetsresultaten die de leerling vanaf groep 6 heeft laten zien (de plaatsingswijzers en de erbij behorende profielen). Bij een kind met een bespreekprofiel gaat de leerkracht na:

overige resultaten van de leerling op toetsen die deel uitmaken van het leerling- en onderwijsvolgsysteem

- taalschaal
- leeswoordenschat
- luisteren
- overige toetsen m.b.t rekenen-wiskunde

het beeld dat het kind laat zien op het formulier "Extra inlichtingen bij twijfel"

Het is mogelijk dat de leerkracht op grond van zijn dagelijkse indrukken een ander beeld van de leermogelijkheden van het kind heeft dan de plaatsingswijzer op grond van de toetsresultaten van het kind aangeeft. Schat de leerkracht het kind hoger in, dan volgt hij, als bij een leerling met een bespreekprofiel, de route zoals hierboven aangegeven bij b. Het komt er dan op neer dat de leerkracht de discrepantie tussen zijn opvatting over de leermogelijkheden van het kind en de resultaten die het op de toetsen van het lovs laat zien, gaat verklaren.

Het kan ook zijn dat de leerkracht het kind lager inschat dan de plaatsingswijzer aangeeft. De leerling laat aan de hand van de plaatsingswijzers bijvoorbeeld profiel A-2 zien (gematigd vwo-profiel) en de leerkracht heeft op grond van zijn dagelijkse indrukken voor het kind de brugklas havo voor ogen. Ook in dat geval gaat de leerkracht de geconstateerde discrepantie verklaren om zo ouders en opnemende school van gedegen informatie te voorzien.

NB

De niveaus I, II, III, IV en V zijn afzonderlijk 20% "breed" - dat is nogal wat. De leerkracht kan bij twijfel in kaart brengen hoe hoog de scores van de betreffende leerling in een niveau liggen. Achter in de handleidingen die bij de lovs-toetsen van Cito behoren, staan cijfermatige gegevens waaruit kan worden afgeleid of een leerling laag of hoog heeft gescoord in het niveau dat hij gehaald heeft.

Regel

De score van een leerling ligt hoog in een bepaald niveau als die score tot de 5 hoogste in dat niveau behoort en laag als de score behoort tot de vijf laagste in dat niveau.

- c. De leerkracht legt zijn advies voor aan de ouders. Zij komen in gezamenlijk overleg tot een besluit. Dit besluit staat vermeld in het onderwijskundig eindrapport. Er doen zich in het geval dat een kind een bespreekprofiel heeft twee mogelijkheden voor:
  - c.1. Ouders en school nemen aan de hand van de beschikbare informatie (de dagelijkse indrukken van de leerkracht, de vorderingen die het kind op toetsen die tot het lovs behoren heeft laten zien, en het beeld van het kind op het formulier "Extra inlichtingen bij twijfel") een besluit.

- c.2. Ouders en basisschool laten het kind aanvullend onderzoeken. Dat zal in de meeste gevallen een onderzoek naar zijn intellectueel functioneren zijn. De uitslag van dit onderzoek bepaalt mede het besluit van de ouders en de basisschool.

3.2. Werkwijze plaatsingscommissie voortgezet onderwijs

- a. Er is bij het samenstellen van de plaatsingswijzers uitgegaan van 7 niveaus: gymnasium, vwo+, vwo, havo, theoretische leerweg, kader/theoretische leerweg en basis- en kaderberoepsgerichte leerweg. De school voor voortgezet onderwijs selecteert de leerlingen die, uitgaand van het niveau waarvoor zij zijn aangemeld, een bespreekprofiel laten zien.
- b. De plaatsingscommissie bespreekt dus alleen de leerlingen met een bespreekprofiel. De benodigde informatie wordt ontleend aan het onderwijskundig rapport. Belangrijke bronnen zijn:
- de resultaten op de toetsen die tot het lovs behoren
  - de ApeldoornseVragenLijst (AVL) of een vergelijkbaar instrument
  - aanvullende informatie van school en/of ouders vermeld in het onderwijskundig rapport
  - het beeld van het kind op het formulier "Extra inlichtingen bij twijfel"
  - aanvullend onderzoek
  - enz.
- c. Indien de plaatsingscommissie van mening is dat er nog te weinig informatie beschikbaar is om tot een goed plaatsingsadvies te komen, kan (mits de ouders daarmee instemmen) worden besloten het kind aanvullend psychologisch te testen.
- d. De directeur van de school voor voortgezet onderwijs beslist uiteindelijk waar de leerling op zijn school zal worden geplaatst.

Het is alsof op deze manier de plaatsingscommissie het werk van basisschool en ouders nog eens dunnetjes overdoet. Het ligt echter iets anders. De plaatsingscommissie gaat na of de school in staat zal zijn de leerling het gevraagde onderwijs te bieden. Hoe zorgvuldiger de motivering van het verzoek van de basisschool en de ouders is om een leerling in een bepaald brugklasniveau te plaatsen, hoe beter de plaatsingscommissie zal kunnen beoordelen of de school daaraan zal kunnen voldoen. Of, anders gezegd: de basisschool en de ouders beschrijven de leerling zo nauwkeurig mogelijk aan de hand van een aantal relevante kenmerken, zij onderbouwen hun verwachtingen door de blik terug te werpen, de plaatsingscommissie gaat vervolgens aan de hand van die informatie na of de opnemende school de verwachtingen zal kunnen waarmaken door, met de kenmerken van hun school als kader, vooruit te kijken. Op die manier nemen ouders, basisschool en voortgezet onderwijs ten aanzien van de overgang van leerlingen die bij het leren risico lopen, hun verantwoordelijkheid.

4. Leerwegondersteunend onderwijs

Bij de plaatsingswijzers F-5, G-3, G-4 en G-5 valt een aanvraag voor onderzoek voor leerweg-ondersteunend onderwijs aan te raden.

- *F-5*

Voor de leerling met een F-5 profiel is door de ouders en de basisschool een plaats in de brugklas kader/theoretische leerweg aangevraagd. Het is echter gezien het F-5 profiel niet zeker of hij daar qua leermogelijkheden op de goede plek zal zijn. De ouders en basisschool kunnen overwegen om de leerling aan het lwoo-onderzoek te laten deelnemen. Het gaat in dit geval niet of niet in de eerste plaats over de vraag of de leerling wel in een voor hem geschikte brugklas terecht zal komen, maar om na te gaan of hij in het voortgezet onderwijs extra zorg nodig zal hebben. Leerwegondersteunend onderwijs betekent voor veel leerlingen onderwijs op een eenvoudig vmbo-niveau (basisberoepsgerichte leerweg), maar niet voor allemaal. Ruw geschat neemt ongeveer 20% van de leerlingen met een lwoo-indicatie met aangepaste hulp- deel aan onderwijs op kader- of kader-theoretisch niveau. Leerwegondersteunend onderwijs is immers in principe geen onderwijsniveau maar een hulpstructuur. Vandaar dus de aanbeveling om een leerling met een F-5 profiel aan te melden voor een lwoo-onderzoek, vooral als hij naast leerachterstand of leerproblemen (bijvoorbeeld moeilijkheden met zowel begrijpend lezen als rekenen-wiskunde, met technisch en begrijpend lezen, of met spellingproblemen in combinatie met rekenmoeilijkheden) ook faalangst, een matige of zwakke leerhouding of sociale problemen heeft.

- *G-3, G-4 en G-5*

Wij raden de ouders en de basisschool aan om leerlingen met een G-3, G-4 of G-5 profiel aan te melden voor een lwoo-onderzoek. Zoals hierboven bij F-5 al is aangegeven, is het lwoo-onderzoek bedoeld om vast te stellen of een leerling op uitgebreide schaal extra hulp nodig zal hebben in het voortgezet onderwijs. Hoewel het lwoo-onderzoek ook betrekking heeft op de leervorderingen en de intelligentie, is het geen onderzoek dat primair is bedoeld om leerlingen naar brugklasniveau in te delen, maar om hun hulp- of zorgbehoeften in kaart te brengen.

5. Remedial teaching

Bij de selectie van leerlingen die in aanmerking komen voor extra hulp kunnen de plaatsingswijzers (vooral de profielen) het vertrekpunt vormen. Met name leerlingen met een disharmonisch profiel komen wellicht in aanmerking voor extra ruggesteun. De remedial teacher, de interne begeleider of de mentor selecteert aan het begin van de brugklas de leerlingen aan de hand van deze profielen. Er kunnen per plaatsingswijzer grofweg 6 disharmonische profielen worden onderscheiden:

- a. technisch lezen matig tot zwak, de overige leerdomeinen niet
- b. spellen matig tot zwak, de overige leerdomeinen niet
- c. technisch lezen en spellen matig tot zwak, de overige leerdomeinen niet
- d. technisch lezen, spellen en begrijpend lezen matig tot zwak, rekenen-wiskunde niet
- e. begrijpend lezen matig tot zwak, de overige leerdomeinen niet
- f. rekenen-wiskunde matig tot zwak, de overige leerdomeinen niet

Is er sprake van a, b, c of d, dan kan aan het begin van de brugklas een (voor-)onderzoek worden overwogen vanwege de mogelijkheid dat er sprake is van dyslexie of van kenmerken daarvan. Resultaten op andere toetsen die tot het leerlingvolgsysteem van de basisschool behoren, kunnen nader zicht geven op de aard van de problemen, bijvoorbeeld de resultaten op toetsen die betrekking hebben op de luistervaardigheid en op de (lees-)woordenschat. Ook al blijkt een betreffende leerling niet dyslectisch te zijn, dan volgen er toch aanwijzingen voor individuele begeleiding in de klas.

Is er sprake van e, dan is het in de eerste plaats van belang te weten hoe de leerling er voor staat wat betreft de (lees-)woordenschat. Vooral allochtone leerlingen met een andere thuistaal laten vaak een lage score op de toetsen voor begrijpend lezen en de (lees-)woordenschat zien. Het is belangrijk dat de docenten in het voortgezet onderwijs daarmee rekening houden.

Is er sprake van f, dan is het van belang om na te gaan hoe de betreffende leerling op andere rekentoetsen die tot het lofs van de basisschool behoren, heeft gepresteerd, in het bijzonder op de toetsen die betrekking hebben op meten, tijd en geld. Ook kan de leerling worden gevraagd hoe hij terugkijkt op zijn prestaties met rekenen-wiskunde op de basisschool. Beperkten zijn moeilijkheden zich hoofdzakelijk tot mechanisch of cijfermatig rekenen? Hadden de moeilijkheden ook of hoofdzakelijk betrekking op de leerstof uit de hogere leerjaren? Wat waren de gevoelens die rekenen-wiskunde bij hem opriep? Aan de hand van individuele richtlijnen kan de remedial teacher de docent wiskunde aangeven hoe hij de betreffende leerling tijdens de lessen aangepast kan begeleiden. Mogelijk komt de leerling op die manier over zijn problemen heen. Het draagt er in ieder geval toe bij dat erger wordt voorkomen.

Bovenstaande aanwijzingen zijn slechts globaal. Aanvullend onderzoek kan meer zicht geven op de aard van de problemen en op de wijze waarop er hulp kan worden geboden. Het gaat er hier alleen om aan te geven dat de plaatsingswijzers, in het bijzonder de profielen, ook kunnen bijdragen aan het vroegtijdig signaleren van leerlingen die in aanmerking komen voor extra hulp bij het leren.

Plaatsingswijzer A: gymnasium

Basisregel m.b.t. plaatsing in de brugklas gymnasium: De leerling heeft door alle leerjaren heen goede prestaties geleverd en laat blijken dat hij naast taalgevoel een brede interesse heeft.

Precisering: De leerling heeft door de leerjaren heen op de toetsen die deel uitmaken van het leerling- en onderwijsvolgsysteem resultaten behaald op niveau I.

brugklas gymnasium					
Soort profiel	Tl (tech- nisch le- zen)	Sp (spellen)	Bl (begrij- pend le- zen)	R-w (rekenen- wiskunde)	Wereldoriëntatie
A-1 Streefprofiel	I	I	I	I	I (gerekend naar E-7)
A-2 Basisprofiel	Profiel met door de leerjaren heen resultaten wisselend op niveau I of II, maar de resultaten op niveau I overwegen, met name bij begrijpend lezen, taal en wereldoriëntatie.				

Andere kenmerken van de leerling:

▪ **Taalgevoel**

de leerling leest graag
schrijft (verhalen, gedichten etc.)
is verbaal begaafd

▪ **Brede interesse**

de leerling gaat uitdaging aan
is maatschappelijk betrokken
is kunstzinnig en cultureel betrokken

▪ **Onderzoeken/analyseren**

de leerling legt verbanden
kan logisch denken
verwerkt informatie

▪ **Algemeen**

de leerling is origineel
is belangstellend
heeft doorzettingsvermogen

Plaatsingswijzer B: vwo+

Basisregel m.b.t. plaatsing in de brugklas vwo+: De leerling heeft alle leerjaren door goede prestaties geleverd en laat blijken dat hij graag zelfstandig werkt.

Precisering: De leerling heeft door de leerjaren heen op de toetsen die deel uitmaken van het leerling- en onderwijsvolgsysteem resultaten behaald op niveau I.

brugklas vwo+					
Soort profiel	Tl (tech- nisch le- zen)	Sp (spellen)	Bl (begrij- pend le- zen)	R-w (rekenen- wiskunde)	Wereldoriëntatie
B-1 Streefprofiel	I (gerekend naar M-8)	I	I	I	I (gerekend naar E-7)
B-2 Basisprofiel	Profiel met door de leerjaren heen resultaten wisselend op niveau I of II, maar de resultaten op I overwegen, met name bij begrijpend lezen, rekenen-wiskunde en wereldoriëntatie.				

Andere kenmerken van de leerling:

- De leerling laat in groep 8 zien dat hij zelfstandig en gemotiveerd met zijn taken bezig kan zijn, vooral bij taken met een “open”structuur, hij gaat onderzoekend te werk.
- De leerling vindt projecten leuk, kan vraaggestuurd werken en zich dus op eigen kracht en initiatief goed vermaken met theoretische leerstof.
- De leerling laat zien in intellectueel opzicht vindingrijk te zijn. Taken die in intellectueel opzicht wat meer inspanning vragen, schrikken hem niet af, integendeel.
- De leerling is persoonlijk geïnteresseerd in de leerstof en geeft er blijk van deze kritisch te verwerken.

Plaatsingswijzer C: havo/vwo

Basisregel m.b.t. plaatsing in de brugklas havo-vwo: De leerling heeft door de leerjaren heen op de toetsen die deel uitmaken van het leerlingvolgsysteem over het geheel genomen resultaten behaald op a-niveau, vooral met betrekking tot begrijpend lezen en inzichtelijk rekenen.

brugklas h/v					
Soort profiel	Tl (tech- nisch le- zen)	Sp (spellen)	Bl (begrij- pend le- zen)	R-w (rekenen- wiskunde)	Wereldoriëntatie
C-1 Streefprofiel (1)	I (gerekend naar M-8)	I	I	I	I (gerekend naar E-7)
C-2 Basisprofiel (2)	Profiel met door de leerjaren heen resultaten wisselend I en II.				
C-3 Gematigd basisprofiel	Als het basisprofiel, maar met 1 of 2 maal III of lager. Echter bij 2 maal III of lager hebben de lage prestatieniveau's niet betrekking op hetzelfde leerdomein (want in dat geval is er sprake van disharmonischprofiel of bespreekprofiel).				
C-4 Disharmonisch profiel	Profiel met door de leerjaren heen leerresultaten op I- en eventueel II-niveau. De leerling behaalt door de leerjaren heen echter op 1 of 2 leerdomeinen <i>per domein</i> ook 2 of meer prestaties op niveau III, IV of V.				
C-5 Bespreekprofiel (3)	Profiel met door de jaren heen resultaten op II of lager niveau op <i>begrijpend lezen</i> en <i>rekenen-wiskunde</i> . Als we uitgaan van 3 metingen (groep 6, groep 7 en groep 8), zijn 1. alle 6 scores m.b.t. begrijpend lezen en rekenen-wiskunde op niveau II of lager of 2. tenminste 2 van de 3 scores m.b.t. begrijpend lezen of rekenen-wiskunde op niveau III of lager.				

- (1) *Streefprofiel*. We zouden dit profiel ook het ideaal-profiel of het topprofiel kunnen noemen. Van leerlingen met dit profiel mag worden aangenomen dat zij, gelet op hun leervorderingen, moeiteloos de brugklas h/v kunnen doen.
- (2) *Basisprofiel*. We hebben dit profiel het basisprofiel genoemd omdat het bij leerlingen die voor h/v worden aangemeld het meest voorkomt.
- (3) *Bespreekprofiel*. Leerlingen met dit profiel worden in de plaatsingscommissie besproken. Niet alleen de prestaties op de overige leerdomeinen zijn van betekenis bij de beslissing welke dakpan voor de leerling de meest wenselijke is, maar ook andere leerlingenkenmerken (in het bijzonder de werkhouding en de motivatie).

Plaatsingswijzer D: theoretische leerweg/havo

Basisregel m.b.t. plaatsing in de brugklas tl/h: de leerling heeft door de leerjaren heen overwegend prestaties behaald op A-niveau, de vorderingen met begrijpend lezen en/of rekenen-wiskunde uitgezonderd, die liggen iets lager.

brugklas tl/h					
Soort profiel	Tl (technisch lezen)	Sp (spellen)	Bl (begrijpend lezen)	R-w (rekenen-wiskunde)	Wereldoriëntatie
D-1 Streefprofiel (1)	I (gerekend naar M-8)	I	II	II	I (gerekend naar E-7)
D-2 Basisprofiel (2)	Profiel met door de leerjaren heen resultaten op I- en II-niveau, echter de resultaten op niveau II hebben de overhand.				
D-3 Gematigd basisprofiel	Als het basisprofiel, maar ook scores op niveau III of lager. Per leerdoel is er in het geval van scores op niveau III of lager slechts 1 score lager dan II (want anders is er sprake van disharmonisch profiel of bespreekprofiel).				
D-4 Disharmonisch profiel	Profiel met door de leerjaren heen leerresultaten op I en II-niveau. De leerling behaalt door de leerjaren heen echter op 1 of 2 leerdomeinen <i>per domein</i> ook 2 of meer prestaties op niveau III, IV of V.				
D-5 Bespreekprofiel (3)	Profiel met door de leerjaren heen resultaten overwegend op III of lager met <i>begrijpend lezen</i> en <i>rekenen-wiskunde</i> . Als we uitgaan van 3 metingen (groep 6, groep 7 en groep 8), zijn 1. van 6 scores m.b.t. begrijpend lezen en rekenen-wiskunde tenminste 4 op niveau III of lager of 2. alle 3 scores op begrijpend lezen of op rekenen-wiskunde op niveau III of lager.				

- (1) Ons uitgangspunt is dat een leerling die in aanmerking komt voor tl/havo op de basisschool ten aanzien van het vaardig leren prestaties levert op I-niveau, maar op inzichtelijk vlak resultaten behaalt die daarbij iets (dat wil zeggen maximaal 1 niveau) achterblijven.
- (2) Bij profielen met meer of evenveel scores op I- dan op II-niveau is er sprake van het streefprofiel.
- (3) Als alle 3 scores op de toetsen voor begrijpend lezen op C- of lager niveau liggen, is er niet alleen sprake van disharmonisch profiel maar ook van bespreekprofiel.

Plaatsingswijzer E: theoretische leerweg

Basisregel met betrekking tot plaatsing in de brugklas theoretische leerweg: de leerling levert door de leerjaren heen prestaties omstreeks het gemiddelde, zijn prestaties op wereldoriëntatie liggen daar iets boven namelijk B-niveau. Ook is de belangstelling (1) van de leerling voor vakken als geschiedenis en aardrijkskunde bovengemiddeld.

brugklas tl					
Soort profiel	Tl (technisch lezen)	Sp (spellen)	Bl (begrijpend lezen)	R-w (rekenen-wiskunde)	Wereldoriëntatie
E-1 Streefprofiel	I, II of III (gerekend naar M-8)	I, II of III	III	III	II (gerekend naar E7) + goede belangstelling
E-2 Basisprofiel (2)	Profiel met door de leerjaren heen scores afwisselend II- en III-niveau. Ook het niveau I komt voor, met name bij technisch lezen en/of spellen.				
E-3 Gematigd basisprofiel (2)	Profiel met door de leerjaren heen scores op niveau III, uitgezonderd de prestaties op wereldoriëntatie, die liggen op niveau II.				
E-4 Disharmonisch profiel (2)	Profiel met door de leerjaren heen op begrijpend lezen of rekenen-wiskunde 2 maal een resultaat op II-niveau. De leerling behaalt door de leerjaren heen op 1 of meer van de andere leerdomeinen <i>per domein</i> echter ook 2 of meer prestaties op niveau IV of V.				
E-5 Bespreekprofiel (2)	Profiel met door de jaren heen met begrijpend lezen en rekenen-wiskunde resultaten op niveau IV of lager. Als we uitgaan van 3 metingen (groep 6, groep 7 en groep 8), zijn 1. van 6 scoreniveau's (begrijpend lezen en rekenen-wiskunde samen) tenminste 4 op niveau IV, de andere 2 scores liggen op iets hoger niveau 2. de leerling heeft op rekenen-wiskunde 3 scores op niveau IV of lager, maar de scores voor begrijpend lezen liggen op hoger niveau, d.w.z. minstens 2 scores liggen op II-niveau 3. de leerling voldoet aan profiel E-1, E-2, E-3 of E-4, maar zijn score op wereldoriëntatie ligt op niveau III of lager. Daar staat tegenover dat zijn belangstelling voor geschiedenis en aardrijkskunde goed is en hij op de proefwerken voor geschiedenis en aardrijkskunde overwegend ruime voldoendes laat zien.				

1. Het aantal (cito-)scores dat betrekking heeft op wereldoriëntatie beperkt zich in veel gevallen tot 1 score (eindgroep 7). Om die reden is ook het criterium "belangstelling" toegevoegd. Heeft dus een leerling een score op niveau II en een goede belangstelling voor wereldoriëntatie, dan is dat een belangrijk signaal in de richting van de brugklas tl.
2. Ook bij basisprofiel, gematigd basisprofiel, disharmonisch profiel en bespreekprofiel is een score op niveau II op wereldoriëntatie en een meer dan voldoende belangstelling voor dit vakgebied een voorwaarde.

Plaatsingswijzer F: kaderberoepsgericht/theoretische leerweg

Basisregel met betrekking tot plaatsing in de brugklas kaderberoepsgericht/theoretische leerweg: de leerling levert door de leerjaren heen prestaties omstreeks het gemiddelde.

brugklas k/tl					
Soort profiel	Tl (technisch lezen)	Sp (spellen)	Bl (begrijpend lezen)	R-w (rekenen-wiskunde)	Wereldoriëntatie
F-1 Streefprofiel (1)	I, II of III	I, II of III	III	III	III (gerekend naar E-7)
F-2 Basisprofiel	Profiel met door de leerjaren heen scores afwisselend op II- en III-niveau. Ook het niveau I komt voor, met name bij technisch lezen en/of spellen.				
F-3 Gematigd basisprofiel	Profiel met door de leerjaren heen scores afwisselend op niveau II of III. In het profiel komen incidenteel ook scores op niveau IV voor.				
F-4 Disharmonisch profiel	Profiel met door de leerjaren heen op tenminste 1 leerdomein resultaten op niveau II en/of III. De leerling behaalt door de leerjaren heen op 1 of meer domeinen <i>per domein</i> echter ook 2 of meer prestaties op niveau IV of V (1).				
F-5 Bespreekprofiel	Profiel met door de jaren heen met begrijpend lezen en rekenen-wiskunde resultaten overwegend op niveau IV of V. Als we uitgaan van 3 metingen (groep 6, groep 7 en groep 8), zijn 1. van 6 scoreniveau's (begrijpend lezen en rekenen-wiskunde samen) tenminste 4 op niveau IV of V (1) 2. alle 3 scores op begrijpend lezen op niveau IV of V (1).				

- (1) Het verdient aanbeveling om, indien de leerling ook andere problemen laat zien (in het bijzonder problemen op het sociaal-emotionele vlak of ten aanzien van de werkhouding en/of de prestatie-motivatie), aanmelding voor toelatingsonderzoek voor leerwegondersteunend onderwijs te overwegen. Om misverstanden te voorkomen: leerwegondersteunend onderwijs is een hulpstructuur binnen het gehele vmbo en is dus niet uitsluitend bedoeld voor leerlingen die bij het volgen van de basisberoepsgerichte leerweg extra hulp behoeven.

Plaatsingswijzer G: basis- en kaderberoepsgerichte leerweg

Basisregel met betrekking tot plaatsing in de brugklas basis- en kaderberoepsgerichte leerweg: de leerling heeft op de basisschool door de leerjaren heen prestaties geleverd die over het geheel genomen iets beneden gemiddeld niveau (ofwel niveau IV). De resultaten met rekenen-wiskunde zijn naar verhouding het best.

brugklas b/k					
Soort profiel	Tl (technisch lezen)	Sp (spellen)	Bl (begrijpend lezen)	R-w (rekenen-wiskunde)	Wereldoriëntatie
G-1 Streefprofiel	I, II, III, IV of V (gerekend naar M-8)	I, II, III, IV of V	IV of V	IV of V	IV of V (gerekend naar E-7)
G-2 Basisprofiel	Profiel met door de leerjaren heen overwegend scores op niveau IV.				
G-3 Gematigd basisprofiel	Profiel met door de leerjaren heen scores afwisselend niveau IV of V (1).				
G-4 Disharmonisch profiel	Profiel met door de leerjaren heen op tenminste 1 leerdomein leerresultaten overwegend op niveau III. De leerling behaalt door de leerjaren heen op 1 of meer domeinen <i>per domein</i> echter ook 2 of 3 prestaties op niveau IV (2).				
G-5 Bespreekprofiel (3)	Profiel met door de jaren heen met begrijpend lezen en rekenen-wiskunde resultaten overwegend op V-niveau. Als we uitgaan van 3 metingen (groep 6, groep 7 en groep 8), zijn 1. van 6 scoreniveau's (begrijpend lezen en rekenen-wiskunde samen) tenminste 4 op niveau V 2. alle 3 scores m.b.t. begrijpend lezen of rekenen-wiskunde op niveau V.				

- (1) Bij leerlingen die door de jaren heen met begrijpend lezen en rekenen-wiskunde overwegend scores op niveau V laten zien, kan een toelatingsonderzoek voor leerwegondersteunend onderwijs worden overwogen, vooral indien het leerlingen betreft met moeilijkheden (en dus met een hulpvraag) op het sociaal emotionele vlak of ten aanzien van de werkhouding of de prestatie-motivatie.
- (2) Het verdient aanbeveling om bij een leerling met disharmonisch profiel aanmelding voor een toelatingsonderzoek voor leerwegondersteunend onderwijs te overwegen. Vooral als de leerling ook problemen heeft op het sociaal-emotionele vlak of ten aanzien van de werkhouding of de prestatie-motivatie.
- (3) We gaan er hier vanuit dat leerlingen met een bespreekprofiel in aanmerking komen voor een toelatingsonderzoek voor leerwegondersteunend onderwijs.

Formulier "Extra inlichtingen bij twijfel" ⁽¹⁾

	(2)			Toelichting (eventueel)
1. Belangstelling				
Het kind doet goed mee omdat leren op school er bij hoort.	☐	☐	Het kind doet mee met het leren uit persoonlijke belangstelling.	
2. Zelfstandigheid				
Het kind werkt goed zelfstandig bij <i>gesloten</i> opdrachten.	☐	☐	Het kind kan zelfstandig ook goed overweg met <i>open</i> opdrachten.	
3. Reflectie				
Het kind is alleen in staat het eigen werk kritisch te beschouwen als de leerkracht daarom vraagt.	☐	☐	Het kind beschouwt het eigen werk ook kritisch op eigen initiatief.	
4. Huiswerkattitude				
Het kind aanvaardt huiswerk met (lichte) tegenzin.	☐	☐	Het kind aanvaardt huiswerk zonder enig voorbehoud.	
5. Onderwijsondersteunende opstelling thuis ⁽³⁾				
De thuissituatie is twijfelachtig wat betreft onderwijsondersteunende mogelijkheden.	☐	☐	De thuissituatie is goed wat betreft onderwijsondersteunende mogelijkheden.	
6. Veerkracht bij moeilijkheden ⁽⁴⁾				
6.1. Het kind houdt zijn moeilijkheden het liefst voor zich.	☐	☐	Het kind vraagt bij moeilijkheden zonder terughoudendheid om hulp.	
6.2. Het kind trekt het zich erg aan als het bij het leren moeilijkheden ondervindt.	☐	☐	Het kind gaat ontspannen om met moeilijkheden bij het leren.	
7. Algemene kennis ⁽⁵⁾				
Het kind weet wat betreft algemene kennis evenveel als het gemiddelde kind van zijn leeftijd.	☐	☐	Het kind valt op vanwege zijn grote hoeveelheid algemene kennis.	

- (1) Dit formulier is vooral bruikbaar bij leerlingen die met twijfel zijn aangemeld voor brugklas h/v of tl/h. Bij een leerling die is aangemeld voor tl/h of h/v is de verwachting dat veel kruisjes rechts staan. Kruisjes links versterken de twijfel. Bij een leerling met een bespreekprofiel k/t of b/k is de verwachting dat de meeste kruisjes (de uitspraken 5 en 6 uitgezonderd) links staan. Kruisjes rechts doen de twijfel afnemen.
- (2) Telkens aankruisen wat het meest bij het kind van toepassing is: de uitspraak links of de uitspraak rechts.
- (3) Het gaat hier niet om de vraag of de ouder(s) in staat is(zijn) het kind met huiswerk te helpen. Bedoeld wordt vooral de stabiliteit thuis.
- (4) Het gaat hier niet om structurele leermoeilijkheden, maar om moeilijkheden die vrijwel elk kind bij het leren tegenkomt, zoals een ingewikkeld vraagstuk of een opdracht die erg open is en als gevolg daarvan onzekerheid kan oproepen.
- (5) Het gaat hier vooral om kennis die een kind zich op eigen kracht heeft eigen gemaakt, bijvoorbeeld door de krant te lezen of door naar het nieuws te luisteren.